

De Wondere Vogelwereld van O. C. Hornmyer

Kneup

Kneup *Usius equidatus* L 13 cm

Plaatselijk algemeen. Schitterend geel verenpak met variabele donkere accenten. Zie gitzwarte kap, alsmede zeer spitse dieprode naaldsnavel. In verhouding grote alerte ogen. Meest te vinden op uitgestrekte vlaktes met verspreide boomgroepen, met een voorkeur voor berk en els. In grote delen van Europa echter ook op cultuurgronden bij boerenbedrijven. Wel altijd in de directe aanwezigheid van paarden, daar het manen- en staarthaar het belangrijkste bouw-materiaal is voor het nest.

Recente uiterst succesvolle broedkolonies in Nederland oa. in de Oostvaardersplassen na het uitzetten van de wilde paardenkuddes, en in de omgeving van de stoeterij van Ankie van Grunsvan in het Brabantse Erp.

Het nest bestaat uit een zeer kunstig, aan elkaar geknoopte warrige bol van paardenhaar, welk een diameter van wel 40 centimeter kan bereiken en met slechts enkele haren aan een boomtak of verborgen tussen riet en biezen hangt.

In de kern van deze harige kluwen bevindt zich de met donsveren uitgeruste broedkamer. Het legsel van vijf tot zeven groenbruinig gespikkelde eieren wordt door zowel vrouw-

tje als mannetje uitgebroed. Na het uitkomen worden de jonge Kneupen met insecten, rupsen, geleedpotigen, maar vooral met de larven van de zwaardere, proteïnerijke vleugelachtigen zoals Zwachtelbeer en Grote Weefzetter in slechts tien dagen tot uitvliegrijp gevoederd.

Bij het zoeken naar de uitgang van het nest kunnen de zwakste, wat minder slimmere Kneupenjongen hopeloos verstrikt raken in de wirwar van paardenharen. Daar de oudervogels zich niet om hen lijken te bekommeren, en de aandacht alleen uitgaat naar de sterkere nestuitvliegers, worden in het verlaten nest vaak één of meerdere verdroogde jonge vogels aangetroffen.

Roep: een aanhoudend "RRRhouiiiiiiiiieeeeeeeeeeeeeeeet". Vaak te horen vanaf hoge post. Bij het 'knopen' van het nest kan met name het vrouwtje een zacht tikken voortbrengen. Zang: een opeenvolgende serie van fluitende, schertsende en kras-sende melodieën, die meest in de avondschemering vanuit dichte, vochtige bosschages te vernemen is.

Volksvogelwijsheid: Herkomst: Nederland, Weststellingwerf. "Dat vrouchien is krek lieke iene Kneup" ofwel: "Dat meisje is een echte paardengek".

Op paard.

Zeeroofdieren

Door visserij zijn grote predatoren als haaien en roggen uit de Noordzee verdwenen. Ark Natuurontwikkeling en het WNF willen het tij keren. Komt ook de vleet terug?

Zwemt hier straks een rog van 2 meter?

tekst **Roelant Frijs**

Een rog met een spanwijdte van 2 meter die het water van de Nederlandse Noordzee als een onderzeeër doorkruist. Vroeger, vóór de dagen van de intensieve visserij, was dat een gewoon beeld. De vleet, een imposante roggensoort, was destijds een van de top-predatoren van de Nederlandse wateren die, hoog in de voedselketen, hielpen het ecosysteem van de Noordzee in balans te houden. De soort is al lang geleden verdwenen.

Maar nú is de tijd gekomen om te werken aan de comeback van de vleet, zegt Gijs van Zonneveld van Ark Natuurontwikkeling. "Want de laatste jaren is er veel veranderd op de Noordzee." Zo bestaan er regels om de visstand op peil te houden en groeit het besef dat de natuur tijd nodig heeft om te herstellen van de schade door de intensieve visserij. De leefomstandigheden voor de imposante rog zijn dus verbeterd.

Dat was in de tweede helft van de twintigste eeuw wel anders. Toen liepen door overbevissing talloze vissoorten fors in omvang terug. Zeeroofdieren kregen extra harde klappen, legt Van Zonneveld uit. "Niet alleen omdat er specifiek op ze gevestigd werd of omdat ze als bijvangst in visnetten terechtwamen. Vooral het in rap tempo verdwijnen van vis, hun voedsel, droeg daaraan bij."

Gouden Eeuw

De impact van de grootschalige visserij was per saldo te groot, vindt Van Zonneveld, waardoor het ecosysteem destabiliseerde. "Terwijl een gezond, stabiel ecosysteem iedereen helpt: de zeedieren, mens en de economie. Er wordt weleens gezegd dat de Gouden Eeuw voor een groot deel het gevolg is van een florierende Noordzeevervisserij. In die tijd kon je bij wijze van spreken over de vissen en schaaldieren naar Engeland lopen. Ruim een eeuw geleden was ook de vangst van één vleet genoeg om een dorp van 120 mensen te voeden."

Hoe kunnen die oude glorie-dagen herleven? Daarvoor is actie nodig, beginnend bij de stekelrog, het kleinere broertje van de vleet. De afgelopen maanden zijn daarvan door Ark en het WNF zo'n 400 exemplaren